

Geçmişte Yaşamış, Gelecekte de Yaşayacak Olanlar; “**Bilgeler**”

Nermin Özsel

Geçmişte Yaşamış,
Gelecekte de Yaşayacak Olanlar;

“Bilgeler”

“Dalgalar, korkunç dalgalar... Sularla kaplanmış, ihtiyarlık ve ölümle bitkin bir duruma gelmiş olanların üzerinden yükseldiği zaman, o kimseler bir ada bulurlar mı? Dalınç içinde olan, cesaretle, gevşemeksizin savaşılan sarsılmaz kimseler, Nirvana’ya ulaşabilirler. Onlar, bilgedirler...”

Nermin Özsel

İstanbul-2014

Geçmişte Yaşamış,
Gelecekte de Yaşayacak Olanlar;
“Bilgeler”

İçindekiler:

Önsöz:

Yaşam Öyküleri Üzerine...

İlkçağ Düşünür ve Yazarları:

1. Homeros (mö.9. yüz yılda)
2. Hesiodos (mö. 8. Yüzyılda)
3. Thales (mö.625-mö.546)
4. Anaximandros (mö.610-mö.574)
5. Lao-Tse “İhtiyar Filozof” (mö.604-mö.485)
6. Anaximenes (mö.585-mö.528)
7. Pisagor “Sayıların Babası” (mö.580-mö.500)
8. Budha “Gotama-Sakyamuni” (mö.557-mö.477)
9. Konfüçius “Chung-ni” (mö.551-mö.479)
10. Herakleitos (mö.550-mö.480).
11. Anaxagore (mö.500-mö.420)
12. Zenon “Elealı Palamed” (mö.490-mö.430)
13. Herodotos (mö.484-mö.428)
14. Sokrates (mö.469-mö.399)
15. Thukydides (mö.465-mö.395)
16. Hippocrates (mö.460-mö.377)
17. Demokrit (mö.460-mö.370)
18. Ksenophon (mö.430-mö.355)
19. Platon “Eflatun” (mö.427-mö.347)
20. Antisthene (mö.422-mö.365)
21. Diogenes (mö.411-mö.324)
22. Aristoteles (mö.384-mö.322)
23. Demostenes (mö.383-mö.322)
24. Kıbrıslı Zenon (mö.350-mö.264)
25. Epikuros (mö.341-mö.270)
26. Eukleides (mö. 325-mö.265)
27. Erathosthenes (mö.295-mö.214)

28. Archimedes (mö.287-mö.212)
29. Polybios (mö.200-mö.120)
30. Hipparkhos (mö.190-mö.127)
31. Marcus Tullius Cicero (mö.106-mö.43)
32. Julius Caesar (mö.100-mö.44)
33. Vergilius Publius Maro (mö.70-mö.19)
34. Quintus Horatius Flaccus (mö.65-mö.8)
35. Strabon (mö.65-ms.23)
36. Titus Livius (mö.59-ms.17)
37. Lucius Annaeus Seneca (mö.4-ms.65)
38. Büyük Heron (ms.10-75)
39. Gaius Plinius Secundus Maior "Büyük Pliny" (ms.23-ms.79)
40. Plutarkhos (ms.46-120)
41. Tacitus Gaius Cornelius (ms. 55-120)
42. Gaius Plinius Caecilius Secundus "Genç Pliny" (ms.62-114)
43. Ptolemaios Cladius "Batlamyus" (ms.108-168)
44. Hypatia (ms.370-415)

Ortaçağ'ın Düşünürleri, Yazarları ve Sanatçıları

1. El-Cahız "Ebu Osman Amr b. Bahr "(772-870)
2. El- Harezmi "Ebu Abdullah Muhammed b. Musa" (780-850)
3. El-Kındi "Ebu Yusuf Yakub b. İshak"(801-872)
4. El-Ravendi "Ebul Hüseyin b. Yahya"(ölümü: 910)
5. El-Battani "Ebu Abdullah Muhammed b.Cabir es-Sabi"(859-929)
6. Er- Razi "Ebu Bekir Muhammed" (864-930)
7. Farabi "Ebu Nasr Muhammed" (870-950)
8. El-Eşari "Ebu'l Hasan Ali b. İsmail" (873-936)
9. Abdurrahman es-Sufi (903-986)
10. Firdevsi "Ebu'l Kasım Mansur" (934-1020)
11. El-Utbi "Ebu Nasr Muhammed" (961-1040)
12. İbn-i Heysem "Ebu Ali el-Hasan" (965-1040)
13. El-Biruni "Ebu Reyhan Muhammed" (973-1051)
14. İbn-i Sina "Ebu Ali el-Hüseyin b. Abdullah" (980-1037)
15. İbn-i Hazm (994-1064)
16. Yusuf Has Hacip (1017- 1077)
17. Nizam ül-Mülk "Hasan bin Ali" (1018-1092)

18. Saint Anselme (1035-1109)
19. Ömer Hayyam (1044-1132)
20. Gazali "Ebu Hamid Muhammed" (1058-1111)
21. Kaşgarlı Mahmut "Mahmut b. Hüseyin b. Muhammed"(11. Yüzyıl)
22. Zemahşeri "Ebu'l Kasım Mahmut b. Ömer " (1075-1143)
23. Pierre Abelard (1079-1142)
24. İbn-i Bacce "Ebu Bekir Muhammed b. Yahya" (1095-1138)
25. Hoca Ahmet Yesefi (12. Yüzyıl)
26. Edip Ahmet Yuknaki (12. Yüzyıl sonları)
27. İbn-i Tufeyl "Ebu Bekir Muhammed" (1106-1185)
28. İbn-i Rüşd "Ebu'l Velid Muhammed b. Ahmed" (1126-1198)
29. Maimonides "Rabbi Mose b. Maimon" (1135-1204)
30. El-Cezeri "Ebul İz İbn-i İsmail İbn-i Rezzan" (1136-1233)
31. Muhyiddin Arabi (1164-1240)
32. Ahi Evran "Mahmut Nasuriddin"(1171-1261)
33. Kirmanlı Evhadi "Evhadüddin Hamit el-Kirmanî"(13. Yüzyıl)
34. Hoca Dehhani (13. Yüzyıl)
35. Mevlana Celaleddin Rumi (1207-1273)
36. Hacı Bektaş Veli (1210-1271)
37. Sadreddin Muhammed Konevi (1210-1274)
38. Sadi "Ebu Abdullah Müşerreffüddin Müslihiddin" (1213-1292)
39. Roger Bacon (1214-1294)
40. Saint Thomas "Thomas Aquinas" (1225-1274)
41. Cüveyni "Alaeddin Ata Melik" (1226-1283)
42. Reşidüddin "Fazlullah bin İmaddüddeve" (1248-1318)
43. Gülşehri (1250-1317)
44. Yunus Emre (1250-1320)
45. Kayserili Davud (1261-1350)
46. Dante Alighieri (1265-1321)
47. Giotto di Bondone (1267-1337)
48. Aşık Paşa (1272-1333)
49. Guillaume "Ockham'lı William" (1285-1350)
50. İbn-i Batuta (1304-1369)
51. Francesco Petrarca (1304-1374)
52. Giovanni Boccaccio (1313-1375)
53. John Wycliffe (1320-1384)
54. Hafız "Şemseddin Muhammed" (1326-1390)

55. İbn-i Haldun "Ebu Zeyd Veli" (1332-1406)
56. Ahmedi "Taceddin İbrahim bin Hızır" (1334-1413)
57. Kadızade-i Rumi "Selahdin Muhammed" (1337-1421)
58. Jean Huss (1369-1415)
59. Nesimi "Seyyid İmadettin" (1369-1417)
60. El-Kaşi "Gıyaseddin Cemşid" (ölümü:1429)
61. Filippo Brunelleschi (1377-1446)
62. Lorenzo Ghiberti (1378-1455)
63. Donatello -Donato Di Petto Bardi- (1386-1466)
64. Uluğ Bey "Muhammed Turagay" (1394-1449)
65. Luca Della Robbia (1400-1482)
66. Ali Kuşçu "Alaaddin Ali bin Muhammed" (1403-1474)
67. Leone Battista Alberti (1404-1472)
68. Molla Cami (1414-1492)
69. Mirhond (1433-1498)
70. Verrocchio -Andrea Di Cione Del- (1435-1488)
71. Ali Şir Nevai (1441-1501)
72. Sandro Boticelli (1444-1450)

Yeniçağ'ın Düşünce, Bilim ve Sanat İnsanları

Hümanizma, Rönesans ve Reform "Aydınlanma Çağı"

1. Bramante -Donato d' Angelo Lazzari- (1444-1514)
2. Leonardo da Vinci (1452-1519)
3. Johannes Reuchlin (1455-1522)
4. Hüseyin Baykara (1469-1506)
5. Niccolo Machiavelli (1469-1527)
6. Desiderius Gerhard Erasmus (1469-1536)
7. Piri Reis: (1470-1554)
8. Albrecht Dürer (1471-1528)
9. Nicolaus Copernicus (1473-1542)
10. Ludovico Ariosto (1474-1533)
11. Michelangelo Buonarroto (1475-1564)
12. Thomas More (1478-1535)
13. Matrakçı Nasuh (1480-1564)
14. Rafaello Santi (1483-1520)
15. Nakkaş Osman

16. Francesco Guicciardini (1483-1540)
17. Martin Luther (1483-1546)
18. Mimar Sinan (1489-1588)
19. Tiziano Vecellio (1490-1576)
20. Philipp Melanchton (1497-1560)
21. John Calvin (1509- 1564)
22. Pieter Bruegel (1525-1569)
23. Michel Montaigne (1533-1592)
24. Torquato Tasso (1544-1595)
25. Miquel de Cervantes (1547-1616)
26. Giordino Bruno (1548-1600)
27. Francis Bacon (1561-1626)
28. William Shakespeare (1564-1616)
29. Galileo Galilei (1564-1642)
30. Johannes Kepler (1571-1630)
31. Michelangelo Merisi da Caravaggio (1573-1610)
32. Peter Paul Rubens (1577-1640)
33. Rene Descartes (1596-1650)
34. Giovanni Lorenzo Bernini (1598-1680)
35. Diego Velazquez Rodriquez de Silva (1599-1660)
36. Rembrandt Harmenszoon Van Rijn (1606-1669)
37. Torricelli Evangelista (1608-1647)
38. Kâtip Çelebi (1609-1657)
39. Evliya Çelebi: (1611-1682)
40. Pascal Blaise (1623-1642)
41. Johannes Vermeer (1632-1675)
42. John Loche (1632-1704)
43. Mustafa Itri Efendi (1640-1711)
44. İsaac Newton (1642-1727)
45. Gottfried Wilhelm Leibniz (1646-1716)
46. Denis Papin (1647-1714)
47. Levni -Abdülcelil Çelebi- (ölümü: 1733)
48. Edmond Halley (1656-1742)
49. Antonio Vivaldi (1678-1741)
50. Rene Antoine Reaumur (1683-1757)
51. Jean Antoine Watteau (1684-1721)
52. Johann Sebastian Bach (1685-1750)

53. George Friedrich Haendel (1685-1759)
54. Daniel Gabriel Fahrenheit (1686-1736)
55. Charles-Louis de Secondat Montesquieu (1689-1755)
56. François Quesnay (1694-1774)
57. François Marie Arouet Voltaire (1694-1778)
58. Anders Celsius (1701-1744)
59. Benjamin Franklin (1706-1790)
60. Georges-Louis Leclers Buffon (1707-1788)
61. Jean Claude Marie Vincent Gournay (1712-1759)
62. Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)
63. Denis Diderot (1713-1784)
64. Christoph Willibald Ritter Von Gluck (1714-1787)
65. Jean Le Rond D'Alembert (1717-1783)
66. Adam Smith (1723-1790)
67. Emmanuel Kant (1724-1804)
68. Joseph Black (1728-1799)
69. Franz Joseph Haydn (1732-1809)
70. Joseph Priestley (1733-1804)
71. Joseph Louis Lagrange (1736-1813)
72. James Watt (1736-1819)
73. Friedrich William Herschel (1738-1822)
74. Jean Antoine Houdon (1741-1828)
75. Antoine Laurent Lavoisier (1743-1794)
76. Thomas Jefferson (1743-1826)
77. Alessandro Volta (1745-1827)
78. Goya Y Lucientes (1746-1828)
79. Jaques Louis David (1748-1825)
80. Pierre-Simon Marquis de Laplace (1749-1827)
81. Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832)
82. Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)
83. Antonio Canova (1757-1822)
84. Johann Christoh Friedrich von Schiller (1759-1805)
85. Robert Fulton (1765-1815)
86. John Dalton (1766-1844)
87. Ludwing Van Beethoven (1770-1827)
88. Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831)
89. Sir Humphry Davy (1778-1829)

90. Hamamizade İsmail Dede Efendi (1778-1846)

Yakınçağ'ın Düşünce, Bilim ve Sanat İnsanları

1. Michael Faraday (1791-1867)
2. Samuel Finley Breese Morse (1791-1872)
3. Gioacchino Rossini (1792- 1868)
4. Franz Peter Schubert (1797-1828)
5. Auguste Comte (1798-1857)
6. Ferdinand Victor Eugene Delacroix (1798-1863)
7. Honore de Balzac (1799-1850)
8. Victor Hugo (1802-1885)
9. Hector Berlioz (1803-1869)
10. Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847)
11. Frederic Francizsek Chopin (1809-1849)
12. Charles Darwin (1809-1882)
13. Robert Schumann (1810-1856)
14. Wilhelm Richard Wagner (1813-1883)
15. Giuseppe Fortunino Francesco Verdi (1813-1901)
16. Jean François Millet (1814-1875)
17. Karl Heinrich Marx (1818-1883)
18. Gustave Courbe (1819-1877)
19. Frederich Engels (1820-1895)
20. Herbert Spencer (1820-1903)
21. Fiodor Mihayloviç Dostoyevski (1821-1881)
22. Gregor Johann Mendel (1822-1884)
23. Louis Pasteur (1822-1895)
24. Zekai Dede (1825-1897)
25. Kont Lev Tolstoy (1828-1910)
26. Hacı Arif Bey (1831-1885)
27. Edouard Manet (1832-1883)
28. Alfred Bernhard Nobel (1833-1896)
29. Dimitri İvanoviç Mendeleyev (1834-1907)
30. Mark Twain -Samuel Langhorne Clemens- (1835-1910)
31. Edouard Jean Marie Stephan (1837-1923)
32. Paul Cezanne (1839-1906)
33. Piyotr İlyiç Çaykovski (1840-1893)
34. Emile Zola -Edouard Charles Antoine- (1840-1902)

35. François Auguste Rene Rodin (1840-1917)
36. Claude Monet (1840-1926)
37. Osman Hamdi Bey (1842-1910)
38. Robert Koch (1843-1910)
39. Friedrich Wilhelm Nietzsche (1844-1900)
40. Wilhelm Conrad Röntgen (1845-1923)
41. Alexander Graham Bell (1847-1922)
42. Thomas Edison (1847-1931)
43. Paul Gauguin (1848-1903)
44. Henri Becquerel (1852-1908)
45. Antonio Gaudi (1852-1926)
46. Vincent Van Gogh (1853-1890)
47. Sigmund Freud (1856-1939)
48. Edward Emerson Barnard (1857-1923)
49. Giacomo Puccini (1858-1924)
50. Max Planck (1858-1947)
51. Pierre Curie (1859-1906)
52. Henri Louise Bergson (1859-1941)
53. Tagore -Rabindranath Thakur- (1861-1941)
54. Marie Curie (1867-1934)
55. Ghandi Mohandas Karamsand (1869-1948)
56. Lenin Vladimir İlyiç Ulyanov (1870-1924)
57. Lord Bertrand Russell (1872-1970)
58. Sir Winston Churchill (1874-1965)
59. Thomas Mann (1875-1955)
60. Hermann Hesse (1877-1962)
61. Trotsky Lev Davidoviç Bronşteyn (1879-1940)
62. Albert Einstein (1879-1955)
63. Mustafa Kemal Atatürk (1881-1938)
64. Pablo Ruiz Picasso (1881-1973)
65. Roland Aymler Fisher (1890-1962)
66. Mao Çe -Tung - Zedong- (1893-1976)
67. Ernest Miller Hemingway (1898-1961)
68. Trofim Denisoviç Lisenko (1898-1976)
69. John Steinbeck (1902-1968)
70. Salvador Dali (1904-1989)
71. Jean-Paul Sartre (1905-1980)

- 72. Albert Camus (1913-1960)**
- 73. Donald Ervin Knuth (1938-)**
- 74. Stephan William Hawking (1942--)**

Önsöz:

Yaşam Öyküleri Üzerine...

*"... Kocaman çiçekten güneşler bana bakarken
Ve asmaların arkasında öğle mavisini kokarken uzaklar
Müzik sesleri geliyor kulağıma, insanlar görüyorum
Geçmişte yaşamış, gelecekte yaşayacak, bilgiler görüyorum,
Yazarlar sonra, bilginler, sanatçılar, gönül birliğiyle
Us dünyasının yüz kapılı katedralini kurmaya çalışıyorlar..."*

Herman Hess'in dizelerinde hayat bulan, geçmişte yaşamış ve gelecekte yaşayacak olan bilgiler, yazarlar, bilginler ve sanatçılar yaşadıkları çağ, içinde bulundukları yüzyılı şekillendirip güzelleştirmeye, yaşamı kolaylaştırmaya sonsuza dek sürdüreceklerdir. Tarihte incelediğimiz büyük insanların, liderlerin, kahramanların yaşamları, soyut ve anlaşılmayan olaylara açıklık getirir ve yaşamımıza anlam kazandırır. Ayrıca toplumların ilkel geçmişi ve insanların kat etmiş oldukları uzun yol, bizi insanlığın kültür alanındaki yararlı buluşlarına, bilimsel keşif ve icatlarına götürür. O zaman anlarız ki, toplumların kaderini yönlendirenler, büyük liderlerin yanı sıra bilim insanları, düşünürler, yazarlar ve sanatçılardır. Düşünürler, sanatçılar, ozanlar insanlığın doğal kaynaklarına ve birbirlerine egemen olma istemiyle başlattıkları savaşlarını, bozgunlarını ve utkularını tüm insanlık için resim, heykel ve yazı ile yarattıkları yapıtlarla ortaya koyarlar. Dünyamızı ve yaşadığımız çağı şekillendiren asıl büyük insanlar onlardır. Bu büyük insanların yanında yöneticiler, askeri şefler ve siyasiler sıradanlaşır ve zayıf kalırlar.

Bilim ve sanat alanındaki ilerlemeleri ve toplumun uğradığı tüm köklü dönüşümleri, yaşantıya dayalı kavrayış, beceri ve yaratıcı gücü ellerinde tutan bu bilgelerin her birinin yaşamı pek çok öykü barındırır içinde. Güç koşullarda ideallerini başarıya dönüştüren bu kişiler, gençlerin geleceğe dönük ideallerinin şekillenmesinde örnek oluşturmaları bakımından son derece önemlidir. Tarihe mal olmuş insanların düşünce ve sözlerini anlamaya çalışmanın yanı sıra gençlerin örnek alıp, yerinde olmayı dilediği düşünür, bilgin, yazar, sanatçı, devlet adamlarının biyografilerini incelemek kendi ideallerini belirleme ve gerçekleştirme konusunda yol gösterir onlara. Ayrıca bu özel insanların yarattıkları yapıtlar, gençlerin düşünsel dünyalarını zenginleştirirken, karşılaştırma yeteneğinin gelişmesine katkıda bulunacağı gibi hayal gücünü, yaratıcılık ve estetik beğenisini güçlendirecektir. Bu tür duygu ve sezgilere dayalı zenginlikler bireyi araştırmaya ve yaratıcı yaşama yönlendirecek; kültürel, sanatsal ve tarihsel mirası koruma konusunda tarih bilinci ile donatacaktır.

Az gelişmiş toplumlar, gelişmiş ülkelerin, çağdaş gelişmişlik düzeyine erişebilmek için eğitim, bilim ve sanata katkı payları; bilginleri, yazarları, mimar, ressam ve heykeltıraşları, siyaset insanlarını ve bestecilerini hangi koşullarda, nasıl yetiştikleri, ne kadar çalıştıkları irdelenmeli; görsel ve düşünsel ürünleri bilinmeli ve incelenmelidir. Toplum olarak insanınızı doğru eğitir; bilim ve sanatla kültürlü ve donanımlı kılarsanız, yaşadığı çağı siyasi, sosyal ve kültürel gelişmelerle birlikte yüzyılın penceresinden gerçekçi olarak görebilen bilinçli bireyler yetiştirirsiniz.

Ancak o zaman ülkenizi ve ulusunuzu çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine taşıyabilirsiniz

Yazarların, ozanların, sanatçıların, düşünürlerin ve bilim insanlarının biyografilerini hazırlarken, Batı ve Doğu dünyası çağlara göre birlikte değerlendirildi; kronolojik sıralamada kişilerin doğum tarihleri esas alındı. Siyaset insanları ve askeri liderler araştırmanın dışında bırakılırken, yazılı yapıtları olan Julius Caesar, Mustafa Kemal Atatürk ve William Churchill'in biyografileri çalışmaya katıldı. Aldıkları eğitim, yaşam boyu edindikleri tecrübeler, hataları ve başarılarıyla birlikte yaşam öyküleri ve yapıtlardan kısa alıntılarla bezeli biyografik incelemelerin yararlı olacağını umuyorum.

Nermin Özsel